

Pfv.II.20.112/2013/7.

A Kúria a dr. Deák Róbert ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Szabó Vilmos pártfogó ügyvéd által képviselt alperes ellen házasság felbontása és járulékai iránt a Jászberényi Városi Bíróságon 1.P.20.775/2010. számon indított és a Szolnoki Törvényszék 2.Pf.21.075/2011/3. számú ítéletével elbírált perében az említett számú jogerős határozat ellen a felperes részéről 23. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán 2013. június 11. napján tartott tárgyaláson meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak, külön felhívásra 35.000 (harmincötezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

A fennmaradó 35.000 (harmincötezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A peres felek 1982. szeptember 25. napján kötöttek házasságot, melyet a Jászberényi Városi Bíróság 2011. március 5. napján jogerőre emelkedett részítéletével felbontott. A peres felek házasságából két nagykorú gyermek származik. Utolsó közös lakóhelyük a J., P. utca 64. szám alatti, egymás között egyenlő arányú közös tulajdonukat képező ingatlanban volt.

A peres felek házassága 2006-tól kezdett nagyobb mértékben megromlani az alperes feltételezett külső érzelmi kapcsolata miatt. A felperest ez a körülmény lelkiileg megviselte és sérelmezte, hogy az alperes sem akkor, sem a későbbiekben nem tisztázta a kapcsolat fennállását. Ezt követően a felek között rendszeressé váltak a konfliktusok, melyeket főként az alperes verbális agresszivitása váltott ki és jellemzett. A felek 2008-tól külön hálószobát használtak. 2009-től a peres felek konfliktusa tovább mélyült. A

2009-2010-es években egyre több durva jelenet jellemezte a felek kapcsolatát. Az alperes egy ízben meggyújtotta a fürdőszobában levő szennyes ruhákat, dühkitörései rendszeressé váltak. Előfordult, hogy a kialakult konfliktushelyzetbe a felek nagykorú gyermekei avatkoztak be, két ízben előfordult, hogy a felperes rövidebb időtartamra, egy napra, illetve egy hétre elköltözött az utolsó közös lakásból. Bár a felek az ingatlant megosztva használták, az alperes a felperes által kizárólagosan használt, kulcsra zárt ajtajú hálószobába erőszakkal kívánt behatolni. Az életközösség végleges megszakadásának közvetlen kiváltó oka egy 2010. június 20-án bekövetkező konfliktushelyzet volt, amely alkalmával az alperes az ingatlan teraszán összetört egy műanyag lavórt, szétverte a fehér műanyag kerti asztalt a hozzátartozó 6 székekkel együtt. Ennek hatására a felperes ismét elköltözött a szüleinek házába, majd egy hét múlva visszaköltözött és egy súlyosabb veszekedést követően, családtagjai segítségével 2010. július 6-án végleg elköltözött az utolsó közös lakásból. A felperes Sz.-n, a peres felek nagykorú fiúgyermekének tulajdonát képező ingatlanban él a leánygyermekkel együtt. A fiúgyermek az alperessel közösen használja a volt házastársi közös lakást.

Az alperes depressziós tünetek miatt táppénzes állományban van és pszichiátriai gondozóba jár.

A peres felek ingatlana részben alápincézett, földszintje és tetőtér beépítése szinteltolós. Az alagsori szinten garázs, tároló, kazánhelyiség, tüzelőtároló, lépcsőtér található, az ingatlan alsó szintje nappali, étkező, konyha, kamra, WC, előtér, közlekedő, két szoba, fürdőszoba, közlekedő- és lépcsőtérből, a tetőtér két szobából és előtérből áll. Az ingatlan hasznos területe 133 m². Az ingatlan udvarán található egy 35 m²-es garázs, tároló, ólakat tartalmazó melléképület. Az ingatlan beköltözhető értéke 2011-ben 12.400.000 forint, lakott forgalmi értéke 9.920.000 forint volt. A fenti ingatlanra vonatkozó teljes ingatlanra számított használati díj mértéke 2010-ben 40.000, 2011-ben 42.000 forint volt.

A felperes módosított keresetében a házasság felbontását, az utolsó közös lakás kizárólagos használatra történő feljogosítását, az alperes 3.750.000 forint lakáshasználati jog ellenérték megfizetésére, valamint 2010. július 10. napjától havonta 25.000 forint összegű többlethasználati díj megfizetésére kötelezését kérte.

Az alperes módosított ellenkérelmében a házasság felbontását nem ellenezte, a felperes által a házasság megromlása körében előadott okokat vitatta.

Viszontkeresettel az utolsó közös lakás megosztott használatának

elrendelését kérte arra hivatkozással, hogy a felperes az utolsó közös lakást önként, a visszatérés szándéka nélkül hagyta el. Erre figyelemmel a lakáshasználati jog ellenérték megfizetése iránti kereseti kérelem elutasítását kérte. A felperes többlethasználati díj iránt előterjesztett kereseti kérelmének a jogalapját és összecszerűségét is vitatta, ez utóbbit - amennyiben a bíróság a jogalapot megalapozottnak találná - havi 15.000 forint erejéig ismerte el.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a peres felek utolsó közös lakásának kizárólagos használatára az alperest jogosította fel. Kötelezte a felperes javára 1.240.000 forint lakáshasználati jog ellenérték megfizetésére 2011. június hónaptól 10 havi egyenlő összegű részletfizetési kedvezmény biztosításával. Az alperest a felperes javára 2010. június 10-től havi 20.000 forint, 2011. január 1-jétől havi 21.000 forint többlethasználati díj megfizetésére kötelezte, a 218.000 forint hátralékos többlethasználati díj megfizetésére 30 napos határidőt engedélyezett.

Ítéletének indokolásában megállapította, hogy a tanúk vallomása alapján bizonyított, miszerint az alperes magatartása miatt lehetetlenné vált az egy lakásban való együttélés. Bár az ingatlan objektív adottságai folytán alkalmas lenne a megosztott használatra, az alperesnek az ítéletben részletezett magatartása ezt megakadályozta. A szubjektív oszthatatlanság tekintetében utalt arra, hogy a bontóperi részítélet indokai szerint a felperes nem önként, hanem az alperes rendszeres agresszív viselkedése miatt kényszerült elköltözni az utolsó közös lakásból. A beszerzett igazságügyi szakértői vélemény alapján határozta meg a felperesnek járó lakáshasználati jog ellenértéket és a többlethasználat havi díját. A lakáshasználati jog ellenértékének a megállapításánál utalt arra, hogy a felek nagykorú gyermekének bentlakása a megállapított díj mértékét nem csökkentheti. A többlethasználati díj fizetésének kezdő időpontját a felperes elköltözését napjában állapította meg.

Az ítélet ellen az alperes élt fellebbezéssel, melyben az ítélet megváltoztatását kérte azzal, hogy mentesüljön a lakáshasználati jog ellenérték és a többlethasználati díj megfizetése alól. Ismételten az ingatlan megosztott használatát kérte. Vitatta azon indokok valódiságát, amelyek alapján őt az elsőfokú bíróság, kérelme ellenére, kizárólagos használatra jogosította fel. Arra hivatkozott hogy a felperes végleges elköltözését megelőzően már külön gazdálkodtak, külön szobában aludtak, megosztva használták az ingatlant.

A felperes érdemi ellenkérelmében az alperesi fellebbezés elutasítását és az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Előadta, hogy mivel az alperes életmódja, magatartása változatlan, nem kíván

visszatérni a közös lakásba.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét megváltoztatta és az utolsó közös lakás használatát megosztotta a szerint, hogy az alperest a földszinti és a szakvélemény mellékletét képező vázrajzon 2. számmal jelölt szoba, valamint a közlekedőtől jobbra eső nappali szoba és étkező kizárólagos használatára, a felperest a földszinti és a szakvélemény alaprajzi vázlatán 1. számmal jelölt szoba, valamint a tetőtéri 3. és 4. szoba kizárólagos használatára jogosította fel azzal, hogy a szakvélemény mellékletét képező alaprajzon feltüntetett fürdőszoba, WC, közlekedő használatára a felek közösen jogosultak. Az épület alapsori helyiségeit a bíróság az alperes kizárólagos használatába adta.

A másodfokú bíróság a bizonyítékok mérlegelését követően nem osztotta az elsőfokú bíróságnak a lakás szubjektív oszthatatlanságra vonatkozó álláspontját, megítélése szerint a lakás osztott használatra alkalmas. Rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság az alperes osztott használattal kapcsolatos vizontkeresete ellenére nem dönthetett volna a kizárólagos lakáshasználatra történő feljogosításáról. Ezen túlmenően megállapította, hogy bizonyíték sem támasztja alá, miszerint a felperes az alperes magatartásának hatására kényszerült elköltözni 2010. július 6-án. A másodfokú bíróság a felek között korábban kialakult konfliktusokat nem ítélte olyan súlyúnak, amelyek szubjektíve kizárnák a megosztott használatot.

A másodfokú bíróság a jogerős ítélet indokolásában rámutatott arra, hogy a bíróság nem kellő súllyal értékelte a korábbi és a jelen eljárás során meghallgatott tanúk vallomását: indokolatlanul nagy jelentőséget tulajdonított a részítélet meghozatalát megelőzően meghallgatott H. B., K. R. A. és H. P. tanúk vallomásának, akik a felekkel szoros rokoni kapcsolatban álltak, ugyanakkor nem értékelte Cs. J., V. Gy. és Cs. L. tanúk vallomásait, akik valamennyien cáfolták, hogy az alperes magatartása ösztönözte volna a felperest elköltözésre. E körben hivatkozott ifj. R. A. tanú vallomására, aki a felek gyermekeként úgy nyilatkozott, hogy szülei kapcsolatának megromlásában valamilyen szinten mindkét fél hibás volt és a felperes önként költözött el. A tanú az alperesi italfogyasztás mértékét sem ítélte olyan nagymértékűnek, mint maga a felperes.

A jogerős ítélet az utolsó közös lakás használatának megosztása körében hivatkozott arra, hogy az igazságügyi szakértői vélemény szerint az ingatlan alapterületénél, helyiségeinek számánál fogva alkalmas a megosztott használatra, a vázlatból kitűnően mind a földszinti, mind a tetőtéri szobák külön bejáratúak. A közös használatra szolgáló helyiségek (konyha, fürdőszoba) ugyancsak

külön bejáratúak és a közlekedő helyiségből nyílnak. Rámutatott arra is, hogy a feleknek kiskorú gyermeke már nincs és kétséget kizáróan nem bizonyított a felperes érdekséreleme a megosztott használat elrendelése esetén. Mivel a kizárólagos használat elrendelésének okai, feltételei nem bizonyítottak, az alperes érdekeinek súlyos sérelmével járna a kizárólagos használat, mivel erre alapítottnak a felperes többlethasználati díjat és lakáshasználati jog ellenértéket is igényelt.

A jogerős ítélet e körben kifejtette, hogy a felperes részére járó többlethasználati díj és lakáshasználati jog ellenérték megfizetését kizárja, hogy a felperes lényegében önként, minden kényszerítő erő nélkül hagyta el a közös lakást. Álláspontja szerint a többlethasználati díj is csak akkor állapítható meg, ha az ellenérdekű fél többlethasználatát bizonyította, jelen perben azonban nem nyert bizonyítást, hogy az alperes a tulajdoni hányadánál nagyobb arányban használja a közös ingatlant.

A jogerős ítélet ellen a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel, melyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a kereseti kérelemnek megfelelő új határozat meghozatalát kérte. Jogszabálysértésként a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat jelölte meg arra hivatkozással, hogy a jogerős ítélet olyan tanúvallomásokot értékelt, akiket az elsőfokú bíróság nem hallgatott meg (Cs. J., V. Gy., T. L.). Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság kizárólag az alperes személyes meghallgatása során előadottakat vonta a mérlegelési körébe és kirekesztette az értékelés köréből a felperes személyes előadását, valamint a meghallgatott nagyszámú tanúk vallomását, akik egyöntetűen úgy nyilatkoztak, hogy a lakás szubjektíve oszthatatlan. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság nem adta elfogadható elfogadható magyarázatát annak, miért értékelte az elsőfokú bíróságtól eltérően a tanúk vallomásait.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felperes a jogerős ítélet lakáshasználatra vonatkozó rendelkezése ellen nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben anyagi jogszabálysértésként a Csjt. 31/B. §-ának (4) bekezdésében, eljárásjogi jogszabálysértésként a Pp. 206. §-ában foglaltak sérelmét jelölte meg.

A felek között nem volt vitás, hogy a perbeli utolsó közös lakás a peres felek egyenlő arányú közös tulajdonában áll, így a tulajdonostársakat a használat a Ptk. 140. §-ának (1) bekezdése értelmében egyenlő jogok és kötelezettségek fennállása mellett megilleti.

A Csjt. 31/B. §-ának (1) bekezdése szerint ha a lakásban a

házastársak egyikőjük vagy mindkettőjük tulajdonjoga vagy bérleti joga alapján laknak, a házasság felbontása esetén kérelemre a bíróság dönt a lakás használata felől. A bíróság a házastársak közös lakásának használata felőli döntésben több megoldás közül választhat. A Csjt. 31/B. §-a (3), (6) bekezdésének keretei között megoszthatja a lakás használatát, illetve bármelyik házastárs erre irányuló kérelme esetén feljogosíthatja egyiküket az egész lakás kizárólagos használatára. A döntéshozatal során a bíróságnak törekednie kell arra, hogy a lakáshasználat rendezése a házastársak érdekeinek lehető legkisebb sérelmével járjon, és nem eredményezheti egyetlen tulajdonostárs jogainak a csorbítását sem.

A Legfelsőbb Bíróság PK 298. számú állásfoglalásnak I. pontja értelmében a Csjt. mint anyagi jogszabály részletesen és a lakásbérleti jogviszonyok szabályaitól elkülönítetten fogalmazza meg a volt közös családi otthon használati rendezésének a módjait. Az anyagi jogszabály a kereseti kérelemhez (ellenkérelemhez) kötöttség általános eljárásjogi szabályaival szemben a volt közös családi otthon használatával kapcsolatos döntésnél a bíróságnak a családjogi érdekek hivatalbóli figyelembevételét írja elő. Ennek a bíróság csak akkor tud eleget tenni, ha a Csjt. 31/B. §-ának (1) bekezdésének rendelkezését úgy értelmezi, hogy a házastársak közös lakásának használatával kapcsolatos jogvitában a lakáshasználat rendezését kell kereseti kérelemnek tekinteni, amelyen belül a rendezés módjának meghatározása a bíróság feladata.

Ez a szabály azonban olyan kiterjesztést nem tesz lehetővé, hogy amennyiben a felperes olyan kérelmet terjeszt elő, amelyben a másik házastárs feljogosítását kéri a kizárólagos használatra, saját részére lakáshasználati jog ellenérték és többlethasználati díj megállapítására irányuló kereseti kérelem előterjesztésével együtt, a bíróság a másik fél részéről erre irányuló viszontkereseti kérelem hiányában, tiltakozása ellenére, a másik felet jogosítsa fel az ingatlan kizárólagos használatára. A Pp. 215. §-ában foglaltak szerint ugyanis a döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, illetőleg az ellenkérelmen, ez a szabály a főkövetelés járulékaire (kamat, költség stb.) is kiterjed.

A peradatokból egyértelműen megállapítható, hogy az alperes ellenkérelmében a kereseti kérelem elutasítását, egyúttal viszontkeresettel az utolsó közös lakás megosztott használatát kérte.

A Csjt. 31/B. §-ának (4) bekezdése szerint a bíróság a házastársak közös tulajdonában vagy közös bérletében levő lakásának használatát megosztja, ha azt a lakás alapterülete, alaprajzi beosztása és helységeinek száma lehetővé teszi. Nem osztható meg a lakás használata, ha a házastárs korábbi magatartására figyelemmel a közös használata a másik házastárs vagy a kiskorú gyermeke

érdekeinek súlyos sérelmével jár.

Az eljáró bíróságok az ítélezési gyakorlatnak megfelelően foglaltak állást abban a kérdésben, hogy amennyiben a házastársak közös tulajdonában levő lakás alapterületénél, alaprajzi beosztásánál és helyiségeinek számánál fogva az osztott használatra alkalmas, vagy arra alkalmassá tehető, a használatot közöttük lehetőleg meg kell osztani (BH 1992.399.), eltérően ítélték meg azonban a szubjektív osztathatatlanság körében értékelendő, perben felmerült körülményeket, amelyek alapján a házastárs korábbi magatartására figyelemmel a közös használat a másik házastárs érdekeinek súlyos sérelmével járna.

Az elsőfokú bíróság döntését alapvetően a felek között a házasság felbontását elbíráló 2010. július 6-án született 10. sorszámú részítélet 4. és 5. oldalán megfogalmazottakra alapította. Ezzel kapcsolatban a Kúria osztja a másodfokú bíróság ítéletének 4. oldalán tett megállapítást, miszerint a részítélet nem tartalmazza azt, hogy a felperes az alperes magatartásának hatására kényszerült elköltözni az ingatlanból, csupán a felek közötti korábbi konfliktusok leírására koncentrált. A korábbi konfliktusok leírásának értékelésénél azonban figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy az alperes az alapvetően mindkét fél számára a házastársi elhidegülés és az állandó feszültség miatt kölcsönösen elviselhetetlenné vált és kirívóan megromlott helyzetben dühét az ingatlanban található használati tárgyak rombolásával vezette le. Kétségtelen, hogy ez az alperesi magatartás nem tolerálható, de a peradatok azt nem bizonyították, hogy az alperes a családtagjaival és a felperessel szemben olyan durva, tetteleges magatartást tanúsított volna, amellyel az együttélés az ő életük és testi épségük veszélyeztetésével járt volna.

A felperes e körben sérelmezi a jogerős ítéletnek a tanúvallomások mérlegelése alapján tett megállapításait, rámutatva arra, hogy a másodfokú ítélet olyan tanúk vallomására is hivatkozik, amely tanúkat az elsőfokú bíróság meg sem hallgatott (Cs. J., V. Gy., T. L.).

A Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerint a bíróság a tényállást a felek előadásainak és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli és meggyőződése szerint bírálja el. A felülvizsgálati eljárás keretében a bíróság mérlegelése körébe tartozó kérdés általában nem vizsgálható és nincs lehetőség a lefolytatott bizonyítás adatainak szembeállítására, újabb összehasonlításra. Vizsgálhatja azonban a Kúria azt, hogy a mérlegelés eredményét meghatározó indokok tarthatók-e, nincs-e bennük nyilvánvalóan helytelen következtetés.

A peradatokból és a lefolytatott bizonyítási eljárás adataiból megállapíthatóan az elsőfokú bíróság széles körű bizonyítási eljárást folytatott le a volt házastársak közös tulajdonában álló ingatlanban levő közös lakás használatával kapcsolatos kérdések rendezése érdekében, e körben érdektelennek tekinthető és családtag tanúkat is meghallgatott. Vallomásaik alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy a felek ingatlana az alperes magatartására figyelemmel nem osztható meg, nem használható osztottan, mert a közös használat a másik házastárs érdekeinek súlyos sérelmével jár.

Kétségtelen tény, hogy az elsőfokú bíróság által meghallgatott tanúk vallomásait az elsőfokú bíróságtól eltérően értékelte a másodfokú bíróság, ugyanakkor a bizonyítékok újraértékelésével megállapított jogerős ítéleti tényállás nem tekinthető iratellenesnek, a bizonyítékok mérlegelése nem okszerűtlenül, logikai ellentmondást tartalmazó módon történt.

A Kúria számos eseti döntésében rámutatott arra, hogy nem állapítható meg jogszabálysértés akkor, ha a felülvizsgálati kérelem a bizonyítékok okszerű mérlegelését támadja, a felülvizsgálati eljárásban ugyanis felülmérlegelésnek nincs helye (BH 1993.768., BH 1995.226.).

A Kúria a felülvizsgálati kérelemben foglaltakra tekintettel megjegyzezi, hogy Cs. J. tanút az elsőfokú bíróság meghallgatta, a tanú azonban 88-90-ben már elköltözött a szomszédból, így a felek együttélési konfliktusaira vonatkozóan releváns nyilatkozatot tenni nem tudott, V. Gy.-t és T. L. valóban nem hallgatták meg a bíróságok, a fentiek alapján azonban ez nem minősíthető jogszabálysértőnek, hiszen a Pp. 3. §-ának (4) bekezdésében foglaltak szerint a bíróság a bizonyítási indítványhoz, illetve a bizonyítást elrendelő határozatához nincs kötve. A bíróság mellőzi a bizonyítás elrendelését, vagy a már elrendelt bizonyítás lefolytatását, ha az a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen.

A fentiek alapján a Kúria megállapítja, hogy a jogerős ítélet helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperes elköltözésének közvetlen kiváltó oka nem az alperes ezt kikényszerítő, durva, tetteges magatartása volt, és kétséget kizáróan nem volt bizonyított a felperes érdekséreleme a megosztott használat elrendelése esetén.

A Kúria rámutat arra is, hogy az egyébként helyiségeinek számánál, alapterületénél fogva osztott használatra alkalmas ingatlan nem minősíthető alkalmatlannak az osztott használatra amiatt sem, hogy a megosztási mód a feleknek kellő elkülönülést nem biztosít, hiszen a konyha, fürdőszoba, WC, kamra a felek közös használatába kerül. A házastársi lakáshasználat megosztásánál ugyanis az esetek túlnyomó

részeiben a helyiségek egy része közös használatra kerül, így a teljes elkülönülés csak ritkán valósítható meg. Jelen esetben az ingatlan egy olyan nagy alapterületű, kétszintes ingatlan, amelynek szintenkénti elkülönült használata viszonylagos elkülönülést nyújt a felek számára (BH 1994.412-I.). Erre tekintettel nem állapítható meg, hogy a peres felek közötti együttlakás lehetetlen egy 133 m²-es, többszintes, az elkülönülést szintenként biztosító lakóingatlanban.

A fentiekre tekintettel a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet a jogszabályoknak megfelel, így azt a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperes részleges személyes költségmentességére tekintettel - mely 50%-os mértékben jelent mentességet az eljárással felmerülő illetékek és költségek viselése alól - a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték felét - pervesztessége folytán - az 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 74. §-ának (3) bekezdésére tekintettel irányadó 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján a felperes köteles viselni, míg a fennmaradó részt a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a szerint az állam viseli. A le nem rótt eljárási illeték mértékének meghatározása a 2011. évi CLVI. törvénnyel módosított Itv. 50. §-ának (1) bekezdésében foglaltakon alapul.

Budapest, 2013. június 11.

Dr. Kőrös András s.k. a tanács elnöke, dr. Gyengéné dr. Nagy Márta s.k. előadó bíró, dr. Makai Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

tisztviselő